

[Justitsministeren.]

mulighed for en bedre vurdering af ansøgerne, end man i forvejen har gennem landsretspræsidenternes personalekendskab.

Går man over til en ordning, hvorefter de afgivne indstillinger får bindende virkning, vil det reelle ansvar for dommerudnævnelserne komme til at ligge hos en myndighed, der ikke er ansvarlig over for folketinget. Det er efter min mening tvivlsomt, om dette ud fra et demokratisk synspunkt er tilfredsstillende. Er det rigtigt i et demokratisk samfund at tillægge et udnævnelsesudvalg en så stor magt, som ordningen forudsætter? Vil ordningen i det hele taget betyde en styrkelse af værnet mod usaglige hensyn i domsafgørelsen? Det principielle problem flytter jo med: man løber den risiko, at en dommer tager usaglige hensyn for at takkes udnævnelsesudvalget, og man mister den meget væsentlige garanti, der ligger i, at den, der ikke alene formelt, men også reelt er ansvarlig for udnævnelserne, kan drages til ansvar i folketinget.

En ordning, der tillægger de afgivne indstillinger bindende virkning, er heller ikke særlig egnet til at udbygge tilliden til domstolene. Hvis den altafgørende indflydelse på dommerudnævnelserne går over til domstolene selv, vil en eventuel kritik af udnævnelsespolitikken blive rettet mod domstolene til skade for deres omdømme. Hertil kommer, at en sådan ordning let vil føre til en opfattelse af domstolene som en stat i staten. Uanset hvilken realitet der ligger eller ikke ligger heri, kan dette skabe en for domstolenes autoritet yderst skadelig opfattelse af domstolene som et organ, der ligger helt uden for den demokratiske styreformers rammer — en opfattelse, der navnlig kan blive belastende i nutidens komplicerede samfund, hvor domstolene ofte må træffe afgørelser af vidtgående samfundspolitisk rækkevidde.

En vurdering af ordningen beror naturligvis på, hvorledes den vil virke i praksis. Mine betæneligheder ved ordningen skyldes ikke mindst, at disse virkninger på forhånd er usikre, og at ordningen derfor bliver et eksperiment på et område, hvor ingen praktiske erfaringer tilsiger, at vi skal eksperimentere, og hvor eksperimenter kan betyde, at væsentlige samfundsmæssige interesser sættes på spil.

Ser man på forholdene i udlandet, er det vel rigtigt, at man i enkelte lande har ladet domstolene selv få det afgørende ord ved dommerudnævnelser. I de fleste lande er forholdet imidlertid det, at hvor domstolene i det hele taget har indflydelse på dommerudnævnelserne, udøves denne indflydelse gennem indstillinger, der alene tjener til vejledning for den udøvende myndighed. Dette gælder således i Sverige, hvor udnævnelsen foretages af kongen, efter at domstolene har udtalt sig. For så vidt angår dommerne ved rådhusretterne, var ordningen indtil den 1. januar i år den, at udnævnelsen skulle foretages blandt tre af bystyret indstillede ansøgere; men denne begrænsning i kongens udnævnelsesbeføjelse er nu ophævet samtidig med, at rådhusretterne er overgået til staten. Spørgsmålet om dommerens rekrutterings- og ansættelsesforhold har i øvrigt i årene 1955-59 været genstand for en grundig udvalgsbehandling, uden at man i de afgivne betænkninger har været inde på at begrænse kongens udnævnelsesbeføjelser.

I Norge er det, så vidt jeg har forstået, det mest almindelige, at domstolene ikke medvirker ved dommerudnævnelsen. Ved udnævnelse af højesteretsdommere drøftes sagen dog ofte uformelt med højesteretspræsident eller rettens medlemmer. Det er blevet fremhævet, at man i Norge er inde på tanken om at indføre en ordning, hvorefter et udnævnelsesudvalg indstiller tre ansøgere, som justitsministeren herefter må vælge imellem. Det er dog vist kun få, der har lagt sig fast på dette standpunkt.

Den norske højesteretsjustitiarius Terje Wold var inde på spørgsmålet i et foredrag, som han holdt på Den norske Dommerforenings årsmøde i 1964. Det er gengivet i norsk juridisk tidsskrift Lov og rett for 1964. Jeg beder om den højtærede formands tilladelse til at citere:

„Det vil fremgå av det jeg alt har sagt at jeg mener at domstolene bør delta og ha adgang til å øve innflytelse ved dommerembetenes besettelse. — Jeg mener selvfølgelig ikke at domstolsorganisasjonen skal utnevne dommere slik forholdet er f. eks. i Finland, Italia og Japan. Domstolene skal ikke fornye seg selv. Noen innavl skal vi ikke ha. — Hvordan domstolenes deltakelse skal organiseres kan